

ความทันสมัยและมรดกทางวัฒนธรรมในคาซัคสถาน:

การค้นหาความสมดุล

โดยสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงอัสตานา

พฤศจิกายน พ.ศ. 2568

ปัจจุบันคาซัคสถานกำลังอยู่ระหว่างการปรับปรุงและบูรณาการเข้ากับประชาคมโลกอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมอันมีชีวิตชีวา คาซัคสถานกำลังเปิดรับนวัตกรรมและพลวัตอันหลากหลายของศตวรรษที่ 21 การรักษาสมดุลและดำเนินการอย่างแข็งขันเพื่อธำรงรักษาและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมอัน รุ่มรวย เพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ประจำชาติและได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

มรดกทางวัฒนธรรมของคาซัคสถาน

วัฒนธรรมของคาซัคสถานมีสิ่งมหัศจรรย์มากมาย อาทิ ศิลปะ ประเพณี และประวัติศาสตร์ของชนเผ่าเร่ร่อน ประวัติศาสตร์นี้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่สมัยโบราณ ราวช่วงปลายยุคสำริด ระหว่างศตวรรษที่ 9 ถึง 7 ชนเผ่าเร่ร่อนอาศัย หรือที่ผู้คนเรียกว่า “โนมาด” อยู่ในทุ่งหญ้าสเตปป์ของคาซัคสถานมาเป็นเวลานาน ตลอดหลายปีที่ผ่านมา พวกเขาได้พัฒนามุมมองต่อโลกในแบบของตนเอง ควบคู่ไปกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยังคงได้รับการสืบสาน และให้คุณค่าจนถึงปัจจุบัน สัญลักษณ์สำคัญของวัฒนธรรมนี้ ได้แก่ กระโจมคาซัค เกมขี่ม้า เครื่องแต่งกายแบบดั้งเดิม และอาหารพื้นเมืองของคาซัคสถาน

ภาพที่ 1. ที่มา: รัฐบาลเคแซด

กระโจมคาซัค

กระโจม เป็นที่อยู่อาศัยที่สะดวกและใช้งานได้ดี สามารถตั้งและรื้อถอนได้ง่ายเมื่อต้องย้ายถิ่นระหว่างพื้นที่หากินของปศุสัตว์ กระโจมคาซัค ประกอบด้วยส่วนไม้สามส่วน ได้แก่ “เคเรเก” ซึ่งเป็นโครงตาข่ายที่ทำเป็นผนัง “ยูก” ที่เป็นเสาโค้งสร้างรูปโดม และส่วนบนรูปทรงกลมที่เรียกว่า “ชานีออร์ก” ซึ่งทำหน้าที่คล้ายหน้าต่างบนเพดานและเป็นช่อง

ให้ควันออกได้ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับลวดลายและการตกแต่งภายในกระโจม สำหรับชาวคาซัค กระโจม เป็นสัญลักษณ์ของความอบอุ่น ความผูกพันกับผืนดินและจักรวาล และเป็นสิ่งที่เตือนให้ระลึกถึงประวัติศาสตร์ชนเผ่าเร่ร่อนของพวกเขา กระโจมจึงยังคงเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมคาซัค แสดงถึงประวัติอันยาวนานของ

บรรพบุรุษ ในปัจจุบัน กระโจมไม่ได้พบเห็นได้ง่ายในคาสัสสถาน และผู้คนก็ไม่ได้เร่ร่อนบนทุ่งหญ้าสเตปป์ แต่ยังคงเห็นกระโจมได้ แม้ในเมือง เพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อวัฒนธรรมโบราณของคาสัสสถาน

ภาพที่ 2. ที่มา: รัชบาลเค

เกมขี่ม้า

สำหรับชนเผ่าเร่ร่อน ความสามารถในการขี่ม้านั้นสำคัญมาก ม้าไม่ใช่เพียงพาหนะในการเดินทาง แต่ยังเป็นเพื่อนที่ซื่อสัตย์และเป็นเสมือนสมาชิกในครอบครัว ด้วยเหตุนี้ การแข่งม้าจึงเป็นส่วนสำคัญของ

วิถีชีวิตชาวคาสัสในอดีต กิจกรรมที่ชาวคาสัสครึกมากอย่างหนึ่งคือการล่าหมาป่า กลุ่มนักขี่ม้าจะไล่ตามหมาป่า และผู้ขี่ที่เร็วที่สุดจะใช้ไม้กระบองตีเพื่อจับมัน ต่อมาเกมนี้นี้ถูกเรียกว่า “คกปาร์” ซึ่งมาจากคำเตอร์กิกโบราณ “โคก โปรู” ที่แปลว่า “หมาป่าสีฟ้า” ในเวลาต่อมา หมาป่าถูกแทนที่ด้วยแพะที่ตายแล้ว เกมโบราณนี้จึงได้รับการสืบสานและแพร่หลายไปทั่วโลก ปัจจุบันหลายประเทศเล่นคกปาร์ และแม้แต่ในอเมริกา กลุ่มควาบบอยจากทวีปอเมริกาเหนือก็ได้รวมตัวกันและมักเข้าร่วมการแข่งขันในงาน เวิลด์ โนมาด เกมส์ อยู่เสมอ

ภาพที่ 3 แหล่งที่มา: ชัตเตอร์

เสื้อผ้าประจำชาติคาสัส

เสื้อผ้าประจำชาติคาสัสไม่ได้เป็นเพียงเสื้อผ้าธรรมดา แต่ยังบอกเล่าเรื่องราวของดินแดน วิถีชีวิต และประเพณีของบรรพบุรุษ ผู้ชายและผู้หญิงสวมใส่เสื้อผ้าที่แตกต่างกัน ผู้ชายมักสวมเสื้อคลุมยาวที่ เรียกว่า ซาปัน ซึ่งผูกด้วยเข็มขัด และสวมหมวก หมวกอาจเป็นหมวกทรงหัวกะโหลก

หมวกสกลลาด หรือหมวกขนสัตว์ที่มีที่ปิดหู ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศและเหตุการณ์ ผู้หญิงมักสวมชุดยาวและหมวกแบบดั้งเดิมและสง่างามที่ เรียกว่า ซาวเคล ในตู้เสื้อผ้าคาสัสสมัยใหม่ เสื้อผ้าประจำชาติหลายชิ้นยังคงมีประเพณีโบราณที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางชาติพันธุ์ประวัติศาสตร์และสังคม และบางชิ้นก็ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันของศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 4 ที่มา: แม็กซิม สเปริช / เก็ตตี้อิมเมจ

อาหารคาสัสแบบดั้งเดิม

อาหารดั้งเดิมของคาสัสสถานสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมอันยาวนานของชาวคาสัส ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาตั้งแต่ยุคเร่ร่อน การเดินทางข้ามทุ่งหญ้าสเตปป์ในสมัยนั้นต้องการอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง เก็บได้นาน และไม่มีสิ่งเจือปนเทียม

ด้วยวิถีชีวิต อาหารหลักของชาวคาสัสจึงประกอบด้วยเนื้อสัตว์ (เช่น เนื้อแกะ เนื้อม้า เนื้อวัว) ผลิตภัณฑ์จากนม

(คูมิส ไอร์น ชูบัต คูรุต ไคมัด) และธัญพืช (ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์) จนถึงปัจจุบัน อาหารประจำชาติและมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของคาซัคสถานก็คือ “เบชบาร์มัค” ซึ่งชนเผ่าเร่ร่อนเริ่มทำมาตั้งแต่ราวศตวรรษที่ 13 ก่อนคริสตกาล คำว่า “เบชบาร์มัค” ในภาษาเตอร์กิกมีความหมายว่า “ห่านี่ว” เนื่องจากชาวเร่ร่อนรับประทานอาหารจานนี้ด้วยมือ ขั้นตอนการทำเริ่มจากการต้มเนื้อประมาณ 8-10 ส่วน จากนั้นเสิร์ฟพร้อมแผ่นแป้งต้มและน้ำราดที่เรียกว่า ทอซดุก นอกจากเบชบาร์มัคแล้ว บนโต๊ะอาหารยังมักพบ “เบาเออร์ซัค” ซึ่งเป็นแป้งยีสต์ปั้นก้อนเล็ก ๆ แล้วทอดจนเหลืองกรอบ อาหารชนิดนี้ได้รับความนิยมมากในสมัยเร่ร่อนเพราะทำง่ายและให้พลังงานสูง ไม่มีงานเลี้ยงใดจะสมบูรณ์ได้หากขาดเครื่องดื่มจากนม เช่น คูมิส ชูบัต และไอร์น คูมิสเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อ่อน ๆ ที่ทำจากนมม้า ชูบัตทำจากนมอูฐ ส่วนไอร์นทำจากนมวัว มีรสชาติคล้ายเคเฟียร์ ในปัจจุบัน แม้โลกจะเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสความทันสมัย แต่อาหารเหล่านี้ก็ยังคงคุณค่าเอาไว้ และกลายกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาวคาซัค ที่ยังคงปรุงและเสิร์ฟในงานเลี้ยงต่าง ๆ เหตุการณ์สำคัญและการเฉลิมฉลองทุกประเภท

ภาพที่ 5. ที่มา: อี-อีสเตอร์.เคช

วัตถุมรดกทางวัฒนธรรม

ในศตวรรษที่ 19 และ 20 ชาวคาซัคจำนวนมากเริ่มเปลี่ยนวิถีชีวิตจากชนเผ่าเร่ร่อนมาตั้งถิ่นฐานถาวรในที่แห่งเดียว การเปลี่ยนแปลงนี้นำมาซึ่งองค์ประกอบทางวัฒนธรรมใหม่ ๆ ให้กับสังคมคาซัค กระบวนการนี้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในสังคมและวัฒนธรรม เมืองต่าง ๆ ขยายตัว งานฝีมือได้รับการพัฒนา การศึกษาแพร่หลายมากขึ้น และรูปแบบศิลปะและชีวิตประจำวันใหม่ ๆ เกิดขึ้น การผสมผสานระหว่างประเพณีดั้งเดิมและแนวคิดทางวัฒนธรรมใหม่ ๆ ดึงดูดความสนใจของผู้คนทั่วโลก มีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 265 แห่ง และมีสถานที่สำคัญระดับท้องถิ่นราว 12,000 แห่ง ในปี ค.ศ. 2025 กระทรวงวัฒนธรรมและสารสนเทศได้เพิ่มรายชื่อใหม่สองแห่งในศูนย์มรดกโลกของยูเนสโก การเสนอชื่อครั้งแรกเรียกว่า “มัสยิดหินแห่งคาบสมุทรมังกิสเตา” ประกอบด้วยมัสยิดใต้ดินห้าแห่ง ได้แก่ เบเกต อาตา คารามาน อาตา โซปัน อาตา ชักปิก อาตา และสุลต่าน เอเป การเสนอชื่อครั้งที่สองเรียกว่า “เส้นทางสายไหม: ทางเดินเฟอร์กานา-ชีร์ดารียา” สร้างขึ้นร่วมกับบอซเบกิสถาน ทาจิกิสถาน และคีร์กีซสถาน การเสนอชื่อนี้รวมถึงเมืองเก่าหกแห่ง ได้แก่ ออติร์อาร์ ซอราน ยาซี โซกานัก ซานเคนต์ และสถานที่สำคัญในเขตเซตยาซาร์ องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและอนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ของคาซัคสถานหลายองค์ประกอบได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกขององค์การยูเนสโก ซึ่งรวมถึง:

- สุสานของโคจา อาห์เหม็ด ยาซาวี ในเมืองเตอร์กิสถาน หนึ่งในสุสานที่ใหญ่ที่สุดและมีชื่อเสียงที่สุดในเอเชียกลาง สร้างขึ้นในศตวรรษที่ 14 และเป็นสถานที่แสวงบุญสำคัญของชาวมุสลิมจากทั่วโลก
- ภาพสลักหินทัมกาลีในคาซัคสถานตะวันออก-กลุ่มภาพสลักหินโบราณที่มีอายุกว่า 5,000 ปี ภาพสลักหินเหล่านี้แสดงภาพชีวิตของมนุษย์โบราณ สัตว์ และสิ่งมีชีวิตในตำนาน
- เส้นทางสายไหม: ทางเดินฉางอาน-เทียนชาน-แหล่งรวมเมืองโบราณ กองคาราวานเซaray ป้อมปราการและอนุสรณ์สถานอื่น ๆ ที่ยืนยันบทบาทของคาซัคสถานในฐานะศูนย์กลางการค้าสำคัญบนเส้นทางสายไหมอันเก่าแก่
- ชาร์ยาร์กา-ทุ่งหญ้าสเตปป์และทะเลสาบทางตอนเหนือของคาซัคสถาน-ภูมิภาคธรรมชาติอันเป็นเอกลักษณ์ ครอบคลุมทุ่งหญ้าสเตปป์ ทะเลสาบ แม่น้ำ และเทือกเขาอันกว้างใหญ่ ชาร์ยาร์กา เป็นแหล่งอาศัยของพืชและสัตว์หายากและใกล้สูญพันธุ์หลายชนิด

บทสรุป

ปัจจุบันคาซัคสถานกำลังพยายามเติบโตและพัฒนาให้ทันสมัย ขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาประเพณีวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์จากอดีตไว้ มรดกทางวัฒนธรรมมีความสำคัญต่ออัตลักษณ์ของประเทศ และช่วยให้ผู้คนรู้สึกเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และกันและกัน ในบริบทนี้ สิ่งสำคัญคือต้องตระหนักว่าเราสามารถพัฒนาและปรับปรุงให้ทันสมัยโดยไม่ลืมประวัติศาสตร์ของเรา สามารถทำได้โดยการผสมผสานประเพณีเข้ากับเทคโนโลยี การศึกษา และแนวคิดใหม่ ๆ อย่างรอบคอบ แทนที่จะเลือกระหว่างอดีตกับอนาคต ประเทศกำลังหาวิธีนำสิ่งเหล่านี้มารวมกันในปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยสร้างสังคมที่สมดุลความทรงจำจากประวัติศาสตร์ ความเชื่อทางจิตวิญญาณ และแนวคิดสมัยใหม่สามารถอยู่ร่วมกันและเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน คาซัคสถานมุ่งมั่นที่จะปกป้องวัฒนธรรมของตนอย่างระมัดระวังควบคู่ไปกับการพัฒนาให้ทันสมัย คาซัคสถานต้องการสร้างสังคมและริเริ่มโครงการที่ช่วยรักษาประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ให้คงอยู่ วิธีการนี้ช่วยสร้างอัตลักษณ์ประจำชาติที่แข็งแกร่งและเปิดโอกาสให้เราสามารถถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อไปได้

อ้างอิง

Concept of Cultural Policy of the Republic of Kazakhstan for 2023-2029

<https://adilet.zan.kz/rus/docs/P23000000250>

M. Kaliyeva, Science Committee of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan <https://e-history.kz/kz> <https://e-history.kz/ru/news/show/23823>

Article 2025 Akyldy <https://akyldy.kz/ru/qazaq-kiiz-ueji-twraly-qyzyqty-maelimetter/>

Cultural heritage of Kazakhstan 15 September 2023 <https://www.nur.kz/family/school/1770077-kulturnoe-nasledie-kazahstana-v-spiske-unesko/>

Cultural heritage of Kazakhstan, information from the Ministry of culture of Kazakhstan <https://kazpravda.kz/n/kulturnoe-nasledie-kazahstana-itogi-pervogo-polugodiya/>

The project Ruhani Zhangyru <https://www.gov.kz/memleket/entities/sko-shalakyn/press/article/details/53143?lang=ru>

Madeniet portaly <https://madeniportal.kz/ru/traditions/nacionalnaia-kuxnia-kazaxstana-drevnie-tradicii-aktualnye-segodnia>